СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 14. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 18. січня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 14. Jersey City, N. J., Saturday, January 18, 1930. THREE CENTS.

ХТО НЕ КОЛЯДУВАВ, ТОЙ ЩЕДРУЄ НА РІДНУ ШКОЛУ

БЛЕЙН ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ

ОДНІ АТАКУЮТЬ 18 ПОПРАВКУ, А ИНШІ Ії ОБОРОНЯЮТЬ. ПРАВДОПОДІБНО ОСТАНЕ НА РАЗІ ВСЬО ПО ДАВНОМУ.

ВАШИНГТОН, 17 січня. — Конгрес був учора видовищем сварні між мокрими й сухими, які намагалися повитати в свій спосіб десятьліття прогибіції, кождий на свій лад.

Сенатор Блейн з Висканзин вніс резолюцію, в якій домагається знесення акту Волстеда. Сенатор Бліз з Савт Каролайни зазначив, що прогибіція являється „благородним експериментом", якого годі перевести в життя, хіба що будемо держати шерифів і федеральних судів у кождім закутку.

Знову сенатор Шеперд з Тексас хвалив прогибіцію і домагався, щоби карати тих, що купують алькоголь, а тоді лекше буде її здійснити.

КУЛИДЖ ПИШЕ ІСТОРІЮ.

КІСТОН (Савт Дакота), 17 січня. — На гранітній скелі, серед гірського пасма „Блек Гил", буде поставлена величанська плита побіч статуй Вашингтона, Джеферсона, Линкольна і Рузвелта. На плиті будуть вириті дати з американської історії. Букви будуть такої величини, що їх буде можна читати у віддалі кількох миль. Ту коротку історію Америки згодився написати бувший президент Кулидж, котрий перебував у тих горах підчас ферій, коли був президентом.

Кажуть, що Кулидж побирає найвищий гонорар за кожде написане ним тепер слово, але за написання цеї історії не дістане нічого.

ВАЛЬСКА ВИГРАЛА.

ЖІНКА ОТЖЕ МОЖЕ МАТИ СВОЮ ВЛАСНУ ДОМІВКУ.

НЮ ЙОРК, 17 січня. — Ганна Вальска, жінка шикагоського міліонера Мек Кормика, виграла спір з цловим урядом щодо своїх дорогоцінностей, на які наложено високе цло. Вальска твердила, що вона має своє власне помешкання в Парижі, звідки забрала дорогоцінности, коли вибралася до Америки, щоби відвідати свого чоловіка. Цловий уряд стояв на тім становищі, що жінка має мешкати разом з чоловіком, і не признав Вальскій права на осібне мешкання в Парижі. Тому наложив цло на дорогоцінности, яких вона не вивезла з Америки, а які мала, коли вертала назад до Америки.

Та суддя вирішив, що коли жінка може самостійно підписувати контракти, платити податки і т. п.; то тимсамим може мати осібне мешкання на случай, коли її чоловік веде себе погано, або її покине, або дасть на це свою згоду. В случаю Вальскої її чоловік не мав нічого проти цього, щоби вона мешкала осібно в Парижі.

ГЮЗ ПРО МІЖНАРОДНІЙ СУД.

НЮ ЙОРК, 17 січня. — Бувший секретар стейту Чарлз Гюз говорив годину по радіо в справі приналежности Злучених Держав до Міжнародного Суду в Гаґі й виказував, що Америка на тім нічого не втратить, а тільки зискає.

СПАЛИЛА ОБРАЗИ ЧОЛОВІКА.

НЮ ЙОРК, 17 січня. — Миссис Дейвис спалила 61 образів кисти її чоловіка Артура Б. Дейвиса, відомого американського маляря, а пояснила свій крок тим, що ті образи обнижують артистичну вартість померлого маляря.

ВІДОМСТИВСЯ ЗА ВТРАТУ.

НЮ ЙОРК, 17 січня. — Помер Виліем Беннет, адвокат, бувший сенатор, посол і мейор міста Ню Йорку. Був сином президента університету, котрий на старі літа пішов на Полудне, щоби там працювати над піднесенням Муринів. Синови залишив гарний маєток у компанійних шерах. Колиж компанії повели справу так, що той маєток пропав, молодий Беннет почав студіювати компанійне право і на протязі кількох літ відбив від компаній свій маєток, а дотого став таким славним адвокатом, що його засипували грішми і справами. Та гроші його не манили, тому пустився на дорогу політичної карієри.

МЕКСИКО МАЄ НАДВИШКУ.

МЕКСИКО СИТІ, 17 січня. — Сталася небувала річ. З новим роком остался в державній касі готівки на суму $5,500,000. Має це бути заслуга доброї господарки уступаючого президента Хіля.

ПРОФЕСОРИ ПРОТИ ДИРЕКТОРІВ.

НЮ ЙОРК, 17 січня. — „Ди Тічерс Юніон" запротестувала проти номінації пятьох директорів для гайскул. Юнія подає, що нові директори не мають відповідних кваліфікацій, а дісталися на свій уряд дорогою політичних махінацій. Юнія протестує проти того, що при таких обсадах рішають у першу чергу політичні й релігійні мотиви, а не фахові, як це буває в Ню Йорку.

ПРОТИ МИРОВИХ ЛАБІСТІВ.

ВАШИНГТОН, 17 січня. — Сенатора Робинсона, одинокого присутного під той час члена лабістичної сенатської комісії, заскочила Миссис Чарлз Фуллер Винтерс з небувалим досі протестом. Ото вона запротестувала проти 250 делегатюк, які прибули на конференцію для прослідження причин воєн, лазять по сенаторських та посольських бюрах і пропагують мирову акцію. Миссис Винтерс домагається, щоби акцію тих жінок розслідити як і акцію инших лабістів, приміром Шерера, котрий був за розбудову фльоти.

РІДНА ШКОЛА ЖДЕ НА НАС, БО БЕЗ РІЗДВЯНОЇ КОЛЯДИ З АМЕРИКИ РІДНА ШКОЛА НЕ В СИЛІ ПРОДОВЖАТИ СВОЄЇ ДІЯЛЬНОСТИ. З НАГОДИ ПОБУТУ ДЕЛЕГАТА РІДНОЇ ШКОЛИ, МИ ВСЮДИ ЗАЯВЛЯЛИ, ЩО ДОЦІНЮЄМО ВАГУ РІДНОЇ ШКОЛИ, ТА ЩО ЇЇ ДАЛІ ЩИРО ПОПРЕМО. МАЄМО ТЕПЕР НАГОДУ ДО ЦЬОГО. ТОМУ ХАЙ НІХТО НЕ ВІДМОВИТЬСЯ ВІД КОЛЯДИ НА РІДНУ ШКОЛУ.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ КРУЖЛЯК.

У Вільгельмсгафені спущено на воду новий німецький кружляк „Кельн". Сила його машин рівняється 65,000 кінських сил. Скорість буде виносити 32 милі на годину. Це вже третій кружляк з таким іменем. Перший був затоплений власною залогою, щоби не здатися англійській фльоті підчас бою, а другий затоплено, коли Німеччина здавала свої військові кораблі антанті по війні.

ВИПРАВДУЮТЬ СМУТСА.

Генерал Смутс, бувший премієр Полудневої Африки і великий прихильник Ліги Націй, був на лончі в президента Гувера. У Вашингтоні дійшло до його відома, що йому закидують, що він подорожує по Америці на кошт чужих держав. Та виявилося, що його спровадили сюди 32 організації, які є за приступленням Америки до Ліги Націй.

ПРОРОЦТВА ПАНІ ТЕБ.

Про політичні пророцтва пані Теб писала вже преса нераз. Деякі з її пророцтв сповнились і це спопуляризувало її імя. В останніх часах ця жінка-пророк пророкує недалекий упадок большевизму: „В найближчому часі свята Русь побачить кінець большевицьких страхіть. Той, хто визволить Росію від большевицької неволі, тепер є в червоній армії і вже приготовляє переворот". Так пророкує пані Теб, а ми: „Поживемо, побачимо".

З ВИЛЬНА ДО МИНСЬКА.

Білоруський комуніст, голова робітничої професійної організації у Вильні, Туркевич, який мав бути арештований за комуністичну агітацію, втік з Вильна до Минська, де большевики дали йому працю в слідчім уряді, що розглядає справи Поляків і Литовців.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ ЖІНКИ КОМУНІСТА.

В однім лондонськім готелі знайдено труп жінки большевицького урядовця торговельної місії, Бельгарда. Бельгард був деякий час визначним урядовцем радянського банку в Лондоні, попав у неласку комуністичної партії, був відкликаний до Москви, де пропав без сліду. Останніми часами жінка Бельгарда дістала з Москви лист, що її чоловіка начебто розстріляно і це мабуть привело її до самогубства.

ПОШУКУЄМО 15 УКРАЇНЦІВ З $100.

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТ. ГРОМАДА В МЕКАДУ, ПА., ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

І НАША ГРОМАДА ХОЧЕ БУТИ В РЯДІ ТИХ СТОДОЛЯРОВИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ, ЩО ПІДНЯЛИ КЛИЧ, ЩОБИ ЖЕРТВАМИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПОБУДУВАТИ В НАШІМ ЛЬВОВІ ДІМ ДЛЯ ТИХ БОРЦІВ, ЩО КАЛІКАМИ СТАЛИ, КОЛИ БОРОЛИСЯ ЗА НАШУ СВОБОДУ.

ХАЙ ГОСПОДЬ БЛАГОСЛОВИТЬ ЦЕ ТАКЕ ГАРНЕ І ДОБРЕ ДІЛО, А АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ХАЙ НЕ ДАЮТЬ НА СЕБЕ ЖДАТИ, А ХАЙ ДОКІНЧУЮТЬ ЧИМСКОРШЕ ЗБІРКУ, ЩОБИ ЧИМСКОРШЕ ЗАЯСНІВ У ЛЬВОВІ ПАМЯТНИК ЛЮБОВИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ДО ТОГО РІДНОГО КРАЮ, З ЯКОГО ВОНИ ВИЙШЛИ.

НАШУ ЖЕРТВУ ВИСЛАЛИ МИ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE

P. O. Box 411, Philadelphia, Pa

САМОГУБСТВО.

В Микулинцях повісилася Софія Пухнярська, жінка комісаря скарбової палати. Причина самогубства була нервова недуга.

АВТОГРАФ ПРИНЦА ВЕЛЬСУ

Англійський престолонаслідник, принц Вельсу, відвідав недавно народню школу в Дейтосі і довший час говорив з учнями тої школи. Один з учнів приступив до престолонаслідника й просив його дати йому свій автограф на памятку. Принц відмовив, заявляючи, що якби він дав свій автограф одному учневі, то йому довелось би скоро давати автографи всім учням в Англії. Дирекція школи різко осудила сміливість свого учня і вигнала його зі школи за нарушення дисципліни та компромітацію шкільного заведення. Англійський престолонаслідник, довідавшись про те, вислав батькові того учня цілий великий лист, з яким батько мав звернутись до дирекції школи, та просити в імени принца дарувати учневі кару. Дирекція школи, прочитавши письмо принца, приняла учня назад до школи, а щасливий учень тішиться, бо має тепер на памятку цілий великий лист принца Вельсу писаний до його батька.

БУВШИЙ ЧЕКІСТ ПРО БОЛЬШЕВИКІВ.

У Берліні вийшла книжка бувшого чекіста Володимира Орлова п. з.: „Убійци і провокатори". У цьому творі розкаяний чекіст у найчорніших барвах малює життя в СРСР та з огидою говорить про роботу чекістів, яких уважає звичайними катами, садистами і кровожадними гієнами. На думку Орлова цілий адміністративний апарат СРСР держиться на сітці, сплетеній зі шпіонів, обманців і провокаторів. Між иншими пікантними історіями, які Орлов оповідає про большевиків, сензаційне є твердження, що большевики сфальшували навіть тіло покійного Леніна, бо сам Ленін помер на таку недугу, яка розкладала його організм і забальзамувати його було неможливо, тому до трумни Леніна вложено трупа якогось червоноармійця, подібного до Леніна, а самого Леніна поховано в землі, а не в мавзолеї. Цю маніпуляцію мав перевести харківський лікар Абрекосов, якому загрожено карою смерти, якщо зрадить цю тайну. Очевидно всі ці інформації бувшого чекіста треба приняти з великою резервою, бо всі розкаяні большевики, попавши за кордон, стараються опублікувати якнайбільше сензаційних вістей про СРСР, не дуже дбаючи про їх точність і вірність.

ВОРОНОВ В ІНДІЇ.

До Бомбаю приїхав відомий спеціяліст відмолоджування людей д-р Сергій Воронов. Він переїхав цілу Індію, відвідав визначних індійських політичних та культурних діячів, яких старався приєднати для своєї справи відмолоджування й поліпшення людської раси при помочі перещіплювання желез. Воронов найдовше задержався в провінції Коломбо, звідки він привозить до Европи транспорти малп, потрібних йому для операцій людських желез. На запрошення французького уряду відвідає також Індохіни.

АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РУХ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Із Риги прийшли відомости, що недалеко Жмеринки появився селянський повстанчий загін, який вночі напав на Жмеринку, розстріляв кількох місцевих комуністів і забрав усі гроші з державного банку. Для ліквідації повстанчого загону з Києва вислано окремий військовий відділ, який прогнав повстанців у напрямі на Вапнярку.

Також у районі Винниці появились повстанчі ватаги, які в 4-дневній битві розбили большевицьке військо і примусили його відступити до Винниці.

У самій Винниці панує паніка, бо повстанці мають намір захопити це місто у свої руки.

ДЕСЯТЬЛІТТЯ ЛІГИ НАЦІЙ

ВІДБУЛОСЯ ВРОЧИСТЕ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ РАДИ ЛІГИ НАЦІЙ. ЗНАЧІННЯ ЛІГИ НАЦІЙ ЗА ДЕСЯТЬ РОКІВ ЗНАЧНО ЗРОСЛО.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 17 січня. — Вчора відбулося врочисте засідання Головної Ради Ліги Націй з нагоди десятьліття діяльности Ліги. Перше засідання відбулося 16 січня 1919 року й тривало менше години. На тім засіданню була створена комісія для полагодження справи границь Сарського вугляного басейну.

Тепер засідання тривало більше чотирох годин, а вся сесія Головної Ради тривала 4 дні. Це була 58 сесія Ради, в якій брали участь визначніші політики Европи. Колись усі ставилися з певним недовірям до Ліги Націй і не надавали їй відповідного значіння, але згодом Ліга Націй набрала значіння та авторитету в розвязанню багатьох міжнародних питань. На першому засіданню Ліги лиш одна Англія була заступлена своїм міністром справ закордонних, Керзоном, а инші держави висилали своїх другорядних політиків; але тепер засідання Ліги Націй притягають найвизначніших та найвідповідальніших політиків і державних мужів усіх держав.

ІТАЛІЯ ГОТУЄ НЕСПОДІВАНКУ.

МОЖЛИВО БУДЕ ДОМАГАТИСЯ ПОВНОГО ОБЕЗЗБРОЄННЯ ВІЙСЬКОВИХ ФЛЬОТ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 17 січня. — З розмов із визначними членами французької та італійської делегації на лондонську конференцію по морському обеззброєнню, які тепер прибули на засідання Ради Ліги Націй, можна вивести таке враження, що Італія готує несподіванку. Цілком можливим стає, що італійська делегація до Лондону зробить предложення великим морським державам приняти рішення повного морського обеззброєння.

Італія готова негайно роспочати роззброєння своєї фльоти, якщо инші чотири великі морські держави на це пристануть. Коли великі держави погодяться на такий рішучий крок, то безперечно й менші держави пристануть до них.

В НІМЕЧЧИНІ НЕЗАДОВОЛЕНІ.

ПРЕСА ВИСТУПАЄ ПРОТИ РІШЕНЬ ГАЗЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ ПЛЯНУ ЮНГА.

БЕРЛІН (Німеччина), 17 січня. — Майже вся німецька преса гостро критикує рішення газької конференції в справі переведення плянy Юнга. Особливе велике незадоволення в Німеччині викликає залишення права внижати воєнних репресій проти Німеччини в разі, як вона не зможе платити своїх зобовязань, згідно з пляном Юнга. Також незадоволення зростає й з того, що відтягається звільнення зпід французької окупації Сарського вугляного району.

Все свідчить, що німецькому урядови доведеться видержати тяжку боротьбу в парляменті в справі приняття газьких умов. Права преса та діячі закликають президента Гінденбурга наложити своє вето й не допустити до затвердження цих умов.

СТРАШАТЬ ГОРОЖАНСЬКОЮ ВІЙНОЮ.

БУКАРЕШТ (Румунія), 17 січня. — Діячі ліберальної партії на чолі з Братіяном виступили проти організації селянства, яку переводить селянська партія на чолі з премієром-міністром Маню. Братіяну, в спеціяльному меморіялі, поданому до регентської ради, котра править в імени малолітнього короля, говорить, що партія Маню організує в Румунії селянську військову організацію фашистів.

Коли ця організація не буде припинена, то партія лібералів також роспічне зі своєї сторони контр-акцію й рішучу боротьбу з фашизмом Маню. Це загрожує горожанською війною в Румунії. Маню заявив, що селянська партія переводить лиш організацію селянської молоді, яка нічого спільного з фашизмом, чи з військовими організаціями не має.

ЗНАЙШЛИ СЛІД АЕЛСОНА.

МОСКВА (СССР), 17 січня. — Радіотелеграфіст Кириленко зі стації Тикігнея, що положена на далекій північі Сибіру, повідомляє, що в нього є інформації від мисливців Чукчів, що літак Аелсона спустився на річці Амгуєм, недалеко Північного Ледового океану. Перші відомости про це одержав Кириленко ще 30 грудня. Тепер радянська влада посилає в той район своїх летунів та спеціяльні виправи з собаками для пошукування американського літака.

Американський летун Аелсон і його товариш Борленд зникли в безвістях уже 9 листопада, коли вони перевозили пасажирів та товари з американського пароплава „Нанук", який затерло ледом між Аляскою і Сибіром. З того часу ведуть розшуки їх американські летуни, але без успіху.

РАКЕТА НА МІСЯЦЬ.

БУДАПЕШТ (Угорщина), 17 січня. — Відомий інжинір, конструктор спеціяльної ракети для висилки на місяць, Оберт, приїхав до свого рідного міста в Трансильванії на відпочинок. Він заявив, що його ракета майже вже закінчена, але він не має засобів, щоби нарешті вистрілити її для лету на місяць.

До певного часу грошову допомогу йому давала німецька фільмова компанія „Уфа". Але тепер вона вже викінчила свою картину, для якої приготовання цієї ракети було потрібним, і тому припинила свою допомогу. Він сподівається, що знайде десь допомогу з инших джерел і свою ідею нарешті здійснить.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Загранищею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЮВИЛЕЙ ПРОГИБІЦІЇ

Дня 16. січня 1920. року став в Америці обовязувати прогибіційний закон. Тепер він святкує собі ювилей десятилітного існовання. Десять літ се великий шмат часу для існовання закона. Який закон не бувби, десять літ вистарчає, щоби осудити його вартість.

Коли заводили прогибіцію, то її прихильники не сумнівалися, що вона за короткий час положить край пиянству. Вони й виходили в своїй агітації за тверезістю з переконання, що без державної помочи всяка агітація не може дати добрих наслідків. Вони й були певні, що раз за агітацією за тверезістю стане державна влада, поліційна палка, суд й арешти, то тверезість буде заведена в один мент.

Чи справдилися ожидання прихильників тверезости, що здалися на державний примус? Нема нині відай у Злучених Державах людини з отвертими очима, яка не бачилаби, що тверезости в Америці нема. Тільки загорілі прихильники прогибіції кажуть, що тепер в Америці пиятики мало. Сьому мало хто вірить. І вже те одно, що вони мусять так виправдуватися, показує, що самі чуються обжалованими. Коли в Америці й є дещо менче пиянства, то зате те пиянство, що є, богато більше шкідливе, як те, що було до прогибіції. До прогибіції пиянство було в неславі; після прогибіції пиянство стало геройством. Се є найтяжчий удар для тверезости. Завдала його сама таки прогибіція.

Про недостачі прогибіції говорять усі. Вже й президент Гувер признає невдачу, хоч обереженими словами, та радить піддержати прогибіцію новими видатками, урядами, законами. Йому на допомогу йдуть загорілі прогибіціоністи. Проти них знова здіймаються загорілі вороги прогибіції, збирають гроші, заповідають широку акцію. Иде боротьба, бо прогибіція справи не полагодила, тверезости раз на все не утвердила. Боротьба доходить до того, що прибережна сторожа стріляє пачкарів машиновим крісом, а населення відтак розяюється до того, що нападає та побиває прибережних сторожів. Боротьби, відомо, не можна оминути, коли хочеться розвязати якенебудь питання, але в сьому случаю боротьба справи не розвязує. І боротьба тут повинна бути давніше, перед заведенням закона. І ся боротьба починається в дуже невідповідну хвилю, бо відводить людий від розвязки других, богато важніщих питань, як питання безробіття, забезпечення на старість і тим подібні. Словом, прогибіція коштує Америку богато, але користи з неї або мало або зовсім ніякої.

Д-р. Остап Грицай.

О. ТИМОТЕЙ БОРДУЛЯК

В 42-ліття літературної діяльности.

„Господи Боже! таж він Русин, також самісінький, як і я... А щоб Русин зважився на який новий спосіб зарібку, то треба йому хіба гарячого сала надати за ковнір... Другі люде зриваються до поступу, вживають всіх можливих способів, щоб поправити своє життя-буття, і багатіють таки нашою працею, а Русин іде тою самою, віками витиченою дорогою, мов той віл в ярмі і нарікає на своє зиждение життя..."

Т. Бордуляк („Рішучий крок").

Шановні читачі! Вам певно доводилось нераз читати або принаймение чути про невеличке оповідання, якому наголовок: **„Дай, Боже, здоровля корові"?** Це одно з найбільш відомих наших оповідань з життя галицького хлібороба. От десь там в якімсь селі складав убогий селянин, Матвій Бас, пильно гріш до гроша, щоб добути змоги купити корову, а коли вже купив її, привів до хати і його рідня попоїла здорово каші з першим молоком від нової корови, господар, звертаючися до своїх, каже між иншим: „Дай, Боже, здоровля корові за те, що дала молока! — А діти повторили в один голос за батьком і кінчили вишкробувати миску..."

Як сказано — це одно з наших найпопулярніших оповідань передвоєнної доби, а його автором був галицький священик, **о. Тимотей Бордуляк**, що писав теж під прибраними іменеми Ветлина і Бондаришин. Усі же його оповідання поміщені у збірці п. **„Ближні"**, виданій редакцією **„Діла"** (як том LXII, „Бібліотеки найзнаменитших повістей") у Львові **1899 р.** Це всього одна-одинока збірка, хоч і доволі обємиста збірка. Чимало нових збірок инших молодших і наймолодших письменників появилося з того часу; чимало нових літературних течій і домагань зазначилося в нашім новім письменстві післявоєнної доби. А проте та одна-одинока збірка оповідань Бордуляка, мов на перекір тому, що вона собі своєю літературною формою скромненька, мов полева квітка, зберегла свою вартість досьогодні, і саме сьогодні вона цікавить нас неабияк.

Під цю пору іменно доводиться нам пошанувати хоч короткою згадкою 42-ліття літературної діяльности шановного Ювилята, уродженого 2. лютого 1863 р. в селі Бордуляках, брідського повіту в Галичині.

Так пригляньмося цілости його літературного дорібку ближче.

Бордулякове оповідання „Дай, Боже, здоровля корові", хоч і вже воно симпатичне саме по собі, а головно — розхвалене тай поширене у преріжних популярних антологіях української прози XIX. в., ще далеко не найкраще і не найпопулярніше з того, що написав наш Ювилят. Можна сказати навіть, що наші критики і пів-критики у своїм захваленню щиросердим многолітієм Матвія Баса для поцтивої корови пішли дещо задалеко і, розхвалюючи це оповіданнячко, забули вказати на инші, багато глибші своїм змістом. Бо хоч добір тем в Бордуляка обмежений виключно на невибагливі своїм змістом малюнки сірої буденщини нашого галицького села передвоєнної доби, а літературна форма його оповідань така собі простенька, що, як на нинішний час, вона може й надто проста, то ціловид хліборобського життя і хліборобських душ, розмальований Бурдуляком, розкриває на наших очах иноді потрясаючі трагедії. І власне саме тому, що скрізь тут немає нічого штудерного, силуваного надзвичайного або ради якогось висшого артизму сфантазованого, тільки звичайнісінька собі дійсність хлопського села, перепоміджена, що так скажу, хлопськими словами, ті вдумчиві картини роблять на нас враження сильне і незабутнє, і нам при кінці збірки Бордуляка жаль, що таких його збірок всього одна, а в ней оповідань не більше 21.

Але якогож то богацтва малюнків не вмістив автор в цій одній збірці!

Відповідно до знаменного наголовка своєї книги — „Ближні" — Бордуляк дивиться на виведених тут людей і справді, як на ближніх, значить — поглядом люблячого розуміння, люблячого захоплення і люблячого співчування. І це для критичної оцінки його творчости незвичайно важне. Бордуляк не знає тої, иноді невмолимої безоглядности, з якою нпр. наш славний **Стефаник** розмальовує мужика і в усіх найтемніших глибах його сурової, первісної природи. В Бордуляка, не відчуваєте того різкого глуму, з якими **Лесь Мартович** накреслював відемні сторони в душах мужицьких читальників, хрунів і негодяїв. Бордуляк не вміє так пишно розмальовувати гарних сторін мужицького життя, як це ми бачимо нпр. в останніх оповіданнях **Черемшини**, і не намагається він за всяку ціну поетизувати на теми хліборобського побуту так, як це так часто бачиться в **О. Кобилянської**, в якої мужики горорять иноді красше, ніж учені інтелігенти. Ні — Бордуляк не намалює вам нашого галицького дядька ні на волос красшим, шляхотнішим і мудрішим, ніж він є в дійсности; але малюючи його відемні, а навіть злочинні сторони, він мов той добрий лікар, або ще красше, як вирозумілий душпастир, указує нам повний образ теплого співчуття на страждання збляканої людської душі. Ви бачите в галерії Бордулякових постатей і пияків і негодяїв і нерозумних і навіть таких, що трохи не зважуються на страшні злочини, але якусь одну, глибоко затаєну **добру** рису лишає Бордуляк усім одним сільським грішникам, і ви все-таки почуваєте, що всі вони наші ближні, всі від крови і кість від кости нашого єства, і вам жаль їх, мов заманених на злу дорогу братів.

З цього погляду найкрасшим твором Бордуляка являється мені довше оповідання **„Гаврило Чорній"**, річ, на мою думку, ще зовсім не оцінена нашою критикою так, як це вона заслугувалаб. Є це історія селянина, що через зілюбовеність й пиятику промарнував своє господарство, загнав до гробу жінку, а оженився вдруге з такою, що потурала його в усім, розвів справжнє пекло в хаті, бо і сварився з нею безнастанно і лютував проти молоденької донечки не першій жінці, Тетяни, за те, що той не смів продати припадаючих на неї трох моргів материнщини. Добрі люде обстали за сиротою і непоправного пияницю віддали під кураторію. Тому тепер Чорній і почав ненавидіти бідну дитину як свого найгіршого ворога, пив далі і счезав довший час з хати, щоб не почувати тут свого упокорення; тинявся по принагідних зарібках і послугах, та, хоч і вмів працювати і приходив до свідомости причин свого ганебного упадку, то всетаки повертав в одно на стежку нещасного налогу. Дедалі він хотівби запродати свою доньку, яка виросла на гарну дівчину, панові до двора, на розпусту, але Тетяна любить моторного шевчука, Федорка, за якого вона (завдяки допомозі місцевого вчителя) вкінці віддається, дарма, що розлючений Чорній мало не зарубує Федорка сокирою. Та вкінці він, після нової блуканини між чужими людьми, все таки пізнає свою важку провину, вертається до села, щоб передтим, заки покине його раз на все, просити опрощення свойого гріху в Тетяни й Федорка, а попрощавшися з ними, мандрує до Львова, де незабаром в наслідок нещасливого припадку Гаврило стає калікою і як учерть навернений грішник — проповідником Христової любови між жебраками, товаришами своєї недолі. Все те розмальовує Бордуляк з таким знанням мужицького життя, мужицької душі і з таким співчуттям для героїв цеї хліборобської трагедії, що нпр. сцена прощання Чорнія з Тетяною це одно з найкрасших, що видала наша література XIX. ст., а вся концепція оповідання гідна стати обік деяких концепцій Достоєвського. Бордуляк не намагається виправдувати Чорнія; він до самого кінця оповідання малює його таким ледащом, яким він є дійсно, — але й найсуворіший мораліст мусить сказати, що це тільки зблуканий, а не зла людина, і в провалю свойого упадку не без рисів трагічної величі. Справді — як дуже перевищає своєю духовістю цей український злидар подібні типи в галерії театрально підкрашених босяків Горкого! — Не менше вражаючим малюнком долі українського хлібороба в Галичині передвоєнної доби є оповідання **„Іван бразілієць"**, оснований на тлі перших часів еміграції наших селян до Америки і тому саме сьогодня повний культурно-історичного інтересу, головно для наших читачів в Америці. Незабутніми рисами змалював тут Бордуляк головно постать жінки героя, яка враз з дітьми гине на далекій-делекій чужині, а оповідання робить тимбільше враження, що має закраску автентичної події. Своєрідним прелюдіюмом до нього являється маленький нарис **„Ось куди ми підемо, небого..."**

(Конець буде)

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

Т. Бордуляк.

ДАЙ, БОЖЕ, ЗДОРОВЛЯ КОРОВІ!

— Го, го, го, небоженьку! Не мало я напрацювався, поки заробив пятьдесят ринських*). Пятьдесят ринських — то не пятьдесять разів кивнути пальцем, не пятьдесят калачів ззісти, а товктися цілу зиму з сокирою по лісах, по нетрях, коло сажнів, коло брусів... мерзнути, як собаці, та ще й о жидівську ласку стояти, щоб жидовин не пхав чоловікові замісць гроший горівки! А таки я заробив і купив тебе, мосьпаненьку, та веду додому дітям на потіху!...

Так говорив халупник**) Матвій Бас до корови, ведучи її на мотузі з ярмарку додому. Корова гарна: попелястої шерсти, з закривленими догори рогами, з великим вимям, — видно, добре перезимована.

Довкола зеленіли поля, у повітрі заливались жайворонки, а тут при дорозі росла зелена, мягка травиця, що так і надила до себе корову. Сонце спустилося вже до заходу, чоловік спішив додому, але корова на це не вважала. Вона що-кілька кроків ставала й жадібно скубла зелену траву.

— Ну, ну, [illegible] каж ти уперта! — промовив Матвій далі свою балачку, силуючись з коровою. — Ти давай тільки молока, то вже моя стара буде доглядати, та й діти пастимуть по межах, по берегах, скільки сама схочеш... І ту, що я торік продав, доглядали, тільки прийшла біда... треба було в осени довг віддати, податок заплатити, одежу на зиму посправляти, та й мусів продати. А добра була корова і молока сипала багато!

Корова мов розуміла свого провідника, бо від часу до часу обертала до нього рогату голову і міряла його своїми великими, чорними очима.

На подвірі перед невеличкою хатиною, що стояла край села, бавилося пятеро малих дітей в полотняних сорочках і все бігали до воріт та виглядали на дорогу, чи не йде батько. Сонце, мов величезне кружало, спускалося за рубець лісу і червоним промінням обливало хатину з малими віконцями, обливало подвіря, обливало білі голови дітей, що качались по мураві.

Рипнули двері, й на порозі стала халупничка Матвіїха, жінка ще не стара, але вже з поморщеним і почорнілим лицем. Останні проміні сонця ще закопили її, поцілували в лице, і Матвіїха виглядала деякий час наче мідяна статуя.

— Ще не йдуть тато! Ще нема тата! — щебетали діти до матері. — Ми хочемо гаму, дайте нам їсти!

— Ах ви, сарана якась! Нічого, тільки-б їли, а до роботи нема вас! — обізвалась мати з ласкавою усмішкою на лиці.

Вона знала, що від таких дітей не можна сподіватись великої помочи.

— То ми будемо пасти корову, як тато приведуть з ярмарку! — сказав палко найстарший хлопчик. семилітки.

Мати винесла з хати кусень чорного хліба і стала обділяти діти по черзі, — аж тут і Матвій непостережено явився під ворітьми з коровою.

— Гей, а ну, відчиняйте! — щоб відітхнути та закусити хлібом. Матвій наївся — скільки можна наїстись голим борщем — і положився на постіль, що стояла у хаті в кутку, поклавши собі під голову одиноку брудну подушку, яка в цілій хаті була.

А жінка годувала корову.

— Гей, стара, а їсть корова? — гукнув Матвій з постелі.

— Їсть, моя маленька! Та ще й напоїти треба бідненьку! — далась чути відповідь Матвіїхи.

Вдоволений Матвій лежав на постелі й ні про що не думав. Це були найщасливіші хвилі в його житті, коли він собі лежав чи то в хаті, чи в лісі під сосною й пускав самопас свої думки, що без звязку кружили по його голові, а потім десь геть розходилися собі з шумом лісу, і його огортав твердий сон... Однак такі хвилі випадали йому рідко. Невсипуща праця, журба та клопіт за жінку й дітей допікали йому вдень і вночі.

Матвіїха взяла дійницю і стала доїти корову. Діти не відступали ні на крок і цікаво та жадібно слухали, як цвіркало тоненькими струмочками в дійницю молоко. За хвилину була повна дійниця, а Матвіїха не тямила себе з радощів. Вона завела корову до хлівця, що був прибудований до хати. А діти слідом за нею... Їм так і пахла молошна каша.

— А що, стара, дала корова молока? — спитав Матвій.

— Дала, дала, та ще й повну дійницю... добре молоко, густе...

— Вари кашу! — закомандував Матвій, лежачи на постелі, мов баша турецький.

Не було того звичаю в Матвіїхи, щоб варити молошну кашу в будний день. Така страва на неділю, на свято, а так, звичайно, кожного дня, коли й є коровка, то молоко йде на масло або на сир, щоб продати; бо грошей усе треба. Але нині вона сама чула в собі якесь свято... Так довго не було в них корови, так довго діти й на очі не бачили ложки молока, а нині той жаданий гість обдарував їх з першого-ж разу цілою дійницею поживного нектару!... Чи-ж не можна нині зробити винятку? Так! Вона не дала собі два рази говорити, розпалила в печі вогонь і стала варити кашу. Діти стояли коло припічка й пильно дивилися в огонь, що жовтими язиками підлизував челюсти, дивились на горщик, що спокійно стояв собі при вогні, а найстарший хлопець притулив навіть крадькома палець до горщика, щоб дізнатися, чи вже горячий. Та не пройшло йому це безкарно. Мати спостерегла його цікавість і пацнула його ложкою по руці та закричала на дітей:

— Чого стоїте коло припічка, як той гріх при души? Хочете одно з другим попектись? Не можеш вичекати хвилі?

Діти посхухали, відступили від припічка, посідали рядочком на лаві під піччю й чекали.

Вогонь тріщав, каша зачинала кипіти, а Матвій лежав на постелі й ні про що не думав. Ні про що не думав? Диве диво! Той щасливий стан душевний впроваджував його звичайно в сон, а сон обявляв знов голосним хропінням, мов би хто різав пилкою соснову колоду. Нині-ж Матвій не спав. Він лежав собі тихо, зложивши руки навхрест, і водив по хаті очима... він ждав...

Нарешті прийшов конець і жданню. Матвіїха виставила горщик від огню, поставила на столі миску й налила до неї каші, а молошна пара розійшлася хмарою по хаті. Діти кинулись до ложечника, й кожне взяло свою ложку, посідали за стіл і чекали батька. Але батько не йшов до вечері; він навіть не ворохнувся на своїм леговищі, бо йому конче хотілося, щоб жінка кликнула на нього, що вечеря вже на столі.

Матвіїха вділила на маленький мисочці кашу для наймолодшої дитини й посадила її з ложкою в руці на долівці. Дитина їла.

Аж тепер прийшла черга на всіх. Матвіїха взяла ложку для себе й для чоловіка і сіла коло стола.

— А ну, старий, вставай до вечері! — покликала вона чоловіка.

— Га? що? вже? — говорив Матвій, мов би спросоння, підводячись повагом з постелі.

Він мав вигляд ніби зовсім байдужний. Його неголене лице так і говорило: — „Ет, що мені молошна каша? все одно, що борщ... чи то я дитина?"... Тільки це дивно: чому він на перший поклик жінчин зараз устав з постелі? Та-ж звичайно жінка його сіпала, щоб добудитись до вечері, а діти тягнули за ноги... Чому він перед тим, поки сів коло стола, зробив на собі три рази великий хрест і в пояс поклонився перед кашею, — коли перше він любив з привички тільки махнути кілька разів рукою по грудях, або здорово позіхнути й перехреститимоти рота?... Діти цього не завважили, але жінка замітила, усміхнулась під носом і подумала:

— Дивуйся-ж тут дітям, коли старий — як дитина: аж трясеться за молошною кашею.

Стали їсти кашу. Матвій зав ложку, другу, третю... — смакує...

— Добра каша! — каже, — я вже давно такої не їв!

— Добра каша! — жибонять весело діти, ідять.

Шість рук узброєних ложками бігає то до миски, то з миски..., і шість тіней гойдається на стіні.

З'їли все, що було в мисці. Матвій подивився зпід густих брів на жінку.

— А ну, стара! Досип ще! То дрібонь не вся...

— Досипте, мамо, досипте! — домагаються діти.

Але Матвіїха не досипає. Вона хотіла трохи подрочити свого чоловіка.

— Де вже тобі не вся? — каже вона, — і горщик вишкрабала!... Коли хочеш, то заглянь...

Матвій не поняв віри жінці. Він не даром водив по хаті очима, лежачи на постелі: він бачив кожний рух жінчин.

— Ет, не жартуй, не дури, та сип кашу! Коли їсти, то їсти!

А діти й собі:

— Коли їсти, то їсти!

Матвіїха насипала ще повну миску каші, а сама сіла на долівці коло найменшої дитини, вишкрябувала горщик та годувала малого, а батько з старшими дітьми чистив з миски.

Коли вже зосталось тільки трохи на дні в мисці, Матвій положив ложку, обтер піт з чола й сказав:

— Ну, нагодувала-ж ти нас нині, мати, коли-б так все! Дай же, Боже, здоровля корові за те, що дала молока!

— Дай, Боже, здоровля корові! — повторили діти в один голос за батьком і кінчили вишкрябувати миску.

Матвіїха була дуже рада з того, що нагодувала всіх досита, але більшу частину тої заслуги вона приписувала не собі, а корові. То-ж зараз по вечері вийшла до неї подивитися, що вона там робить, „бідненька"...

Ніч була тиха, погідна, на небі світили зорі, а корова лежала собі в хліві та ремигала спокійно.

...далося чути з-за воріт.

Діти, як зазділи батька, так і кинулись прожогом до воріт, тільки одно маленьке зосталось у матері на руках.

— Тато, тато! корова! — кричало одно, то друге.

Четверо малих людей вчепилось за ворота і в одну мить одчинили навстіж. Одчинили — і корова з тріюмфом вступила на подвіря, а діти обступили і стали її цікаво оглядати.

Матвіїха перехрестила хребет корові і поцілувала її в лоб між рогами.

— Ах; моя голубонько! Ах, моя маленька!... Ти певне їсточки хочеш, ти певне питоньки хочеш! — лебеділа вона, примилюючись до корови і гладячи її по боках.

Матвій стояв збоку й гордо дивився на ту сцену. Його очі так і промовляли: — „Дивись, стара, який з мене господар! Який з мене батько! Шануй же мене, небого!..."

— Ну, годі панькатись з коровою! Лучче зробиш, як даси їй хопти***) або трави. Корова дійна, добра — всі люди говорили. Та й мені дай що хлепнути, хоч борщу, абощо, — сказав Матвій до жінки й пішов до хати.

Матвіїха не поспішала за чоловіком, бо знала, що він собі дасть раду й без неї. Вона вже наперед назбірала ціле рядно хопти та трави по берегах річки й стала годувати корову.

Матвій не чекав на жінку. Він знайшов у печі борщ, узяв кусень хліба й ту рідку страву справді „хлептав" так, що а на двір було чути. Однак коли після дороги ложка видалась йому замала, то він собі иначе порадив: він узяв вінці горшка між зуби й пив борщ ласо, перестаючи лише, ...

*) Ринський — золотий, ринський, гульден — гривня і шістьдесять шагів.
**) Халупник — селянин, що не має поля, тільки саму хату — „халупу".
***) Хопта — бурян.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВИЛКСБЕРІ, ПА.

Орґанізація Ліґи пов. Лузерн.

В неділю, 10. листопада, скликано до Стерлінґ Готелю у Вилксбері збори в справі організації повіту Лузерн. На залю прибуло 75 представників з цілого повіту, ріжних політичних і релігійних переконань. Отвираючи збори, я попросив зібраних вибрати президію на перепроваджене зборів. По довших „дякуваннях" вибрано гром. Івана Бойка головою зборів. Секретарями вибрали: М. Ґрещук і Іван Шипула.

Перша черга говорити про таку орґанізацію припала на мене. Я змалював рами орґанізації, хто в неї мае входити, яку опіку така орґанізація мае вести над поодинокими товариствами, братствами, сестрицтвами, співацькими й аматорськими кружками; дальше, яку користь дають Народні Доми, Діточі Школи, ґімнастичні товариства і т. д. Також згадав, що всі вище згадані поодинокі орґанізації мають вибрати по трох енерґійних репрезентантів до головної новозаснованої орґанізації, котрі приходячи на місячні засідання, мають принести спис своїх членів, так, що „в разі потреби" головна кватира орґанізації малаби контролю над 5,000 свідомого орґанізованого членства. Під виразом „в разі потреби" розумію: маніфестація Українського Дня, протестаційні збори, патріотичні зібрання, справа підчас американських виборів, і як нести допомогу, на більшу скалю, для рідного краю.

Далі забирали голос: Іван Бойко, Йосиф Катулька, о. В. Улянцький, Іван Шипула, Анна П. Лавна, М. Музика, Василь Сенюк, Г. Русенко, М. Ґаздій, Іван Вельґош, М. Кухта, М. Ґрещук, П. Лавний, І. Барнаш, І. Чолій і богато инших з Ботенвуд, Бреслав і Едвардсвіл. Всі бесідники заявились, щоби таку орґанізацію заснувати і то як найскорше. Всі з піднесеним голосом неначе приготовлялись до будовання чогось великого і трівкого, порушували такі справи, як: закладання горожанських клюбів, українські діточі школи в Америці, допомога Рідній Школі в Рідним Краю, допомога інвалідам галицької армії, допомога науковим інституціям, кооперативам, Військовій Організації і помагати будувати Народні та Робідничі Доми, допомога імігрантам на Чехословаччині. Всіх бесідників нагороджено бурею оплесків. Новозаснованy орґанізацію за згодою всіх присутних названо „Українська Національна Ліґа Лузернського Повіту", по англійськи: Ukrainian National League of Luzerne County".

До уряду на 1930 рік зістали вибрані: Володимир Крайківський, голова; Іван Бойко, Анна П. Лавна, Василь Паньчук і Іван Бат, заступники голови; Іван Шипула, фінансовий секретар; Іван Вдовяк, заступник; Іван Вельґош, рекордовий секретар; Іван Олексів, заступник; Яків Мекелита, касієр; М. Наґребецький, заступник; Виділові: А. Кранець, Йосиф Катулька і Теодор Целин. Контрольна Комісія: Петро Лавний, Іван Ґаздій і Теодор Дністрян. Радні: Мартин Музика, Михайло Шура, Михайло Ґрещук, Василь Сенюк і Михайло Куземка.

По виборі всі урядники стали перед головою зборів гр. Іваном Бойком, який провів нам присягу: „Присягаємо в імени своеї чести і в імени нашої Неньки України, що будемо вірно і щиро працювати скільки сил наших для нашого поневоленого народу і його ідеї. так нам допоможи, Великий Народе Український". На сім збори скінчилися.

Щоби довго не зволікати з якоюнебудь активністю, та щоби зберегти тойсамий розпалений і патріотичний настрій в повіті, з яким вічевики розійшлись по своїх домах, екзекутива постановила зараз на другий тиждень зійтись на спеціяльне засіданне, щоби поробити заходи, через що вдалося би заохотити якнайбільше молоді до „Ліґи". Зродилась думка, щоби влаштувати величавий „бенкет" в честь „Ліґи". Бенкет мае відбутися у второк, 11-го лютого, в Стерлінґ Готели.

З огляду на те, що на останніх зборах між делеґатами лузернського повіту дало заввважатись поважне число делеґатів і з сусідних повітів, екзекутива постановила змінити назву „Ліґи" з пов. Лузерн на стейт Пенсилвенія, так, що вона звучалаби „Українська Національна Ліґа стейту Пенсилвенія".

В. Крайківський.

В цирку що дня випроваджують на арену старого льва. Раз директор цирку впадає схвильований до кімнати свого спільника:

— Уяви собі! Усмирителів револьвер затявся й не хоче вистрілити!

— Ради Бога... Чи не сталося усмирителеві що злого?

— Ні, але лев спить і ніяк його розбудити.

— Я досвідчений мисливець, мій любий. Вже двацять літ полюю на заяця!

— Все тогосамого...

I. З—ко.

ВЕСІЛЛЯ.

Гучний бенкет... Гучне весілля...
Прокляття, співи, стони, божевілля...
І марева пожеж свавільні —
Вогні весільні...

Гремить музика крісів, кулеметів,
Залізо списів і баґнетів
Од вечора до ранку
У диким танку.

На площі — жертвенник крівавому [Молоху;
І лікториопричники потроху
Складають голови рабів
Під реґіт-спів...

А „князь" — володар канібалів,
У сяйві крадених перлин-коралів,
Хижацьким оком озирає —
Здобич тримає...

В його гидких обіймах б'еться,
Тремтить, пручається і в'еться
Донька ланів, степів коханка —
Д і в ч и н а - Б р а н к а !

Агов, дівчино! Крик бентежний
Вже облетів простір безмежний.
Його почули лицарі-брати...,
Будь мужна ти!...

В очах жахливі помсти блискавиці,
Серця закуті в панцирі із криці, —
Вони спішать на дике те весілля...
Яке буде похмілля?!

I. З—ко.

БІСИКИ.

Блакить у сяйві... Жито золоте
Шуміло, грало... Ні, не те —
Співало:
Казки минулі, чарівні,
В тій пісні віджилвляло...
Душа і серце линули до неба,
І вільні вязні хвилювались...
А там — в далечині
Червоні бісики сміялись
І, граючись, крівавими лапками
Робили фиги-миги; задицялись...
Хто ви? Чого вам треба?...
. . . .
Орел степів лежав
Ранений
І повний муки і надії зір натхнений
До неба посилав,
А пісню волі всеж співав...
Мерзенніж чорнії круки —
Ці дикі хижаки,
Орла дзьобали в спину...
На цю картину
Червоні бісики дивились —
І веселились...
І небо жахом пройнялося і ридало,
А на землі все спало...
. . . .
Коханець волі,
Що виріс на просторах,
За ґратами закутий лев лежав,
Він не стогнав —
І тільки в його зорах
Палав
Вогонь святої помсти, як в безодні...
Напередодні
Він був свободи цар,
Кайдани кривди, гніту рвав —
Тепер страждав...
А на просторах мрійних
Каїн-володар
Сидів на троні із кісток
І з кухля-черепа тягнув крівавий сок
Землі...
Жіночі сльози, як перлини,
Червоні краплі крови, як рубіни,
Іскрилися в його короні.
Проклони-гимни лоскотали слух,
І радістю спирало груди й дух,
О, бісики червоні!...
Хай Каїн не радіе:
Вже розгоряеться без меж
Священий помсти пломінь.
Від тих страшних пожеж
До пекла дійде грізная луна —
І сам ваш батько — Сатана
Від жаху посивіе і... зомліе...
О, скоршеб промінь!...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МАВНТ ЮНІОН, ПА.

Сьогорічна коляда.

Різдвяна коляда принесла $33.50, з чого призначено $23.50 на Дім Інвалідів у Львові, а $10 на боевий фонд. Коляду вислано до Краю через Обеднанне.

Жертвували: Т. Грабовський 2 дол.; Іл. Гринців 3 дол.; Ів. Круть 2 дол.; П. Кухарський 2 дол.; П. Волосюк 1 дол., Гр. Бариляк 1 дол.; В. Гринців 1 дол. 50 ц.; Д. Якимець 1 дол.; М. Червінський 1 дол.; Д. Пасічник 2 дол.; Т. Печеня 1 дол.; А. Зазуляк 2 дол.; М. Пасічник 2 дол.; О. Двожан 50 ц.; С. Мельник 1 дол.; Н. Роль 1 дол.; Ів. Холівінський 2 дол.; Д Висоцький 50 ц.; В. Губіцький 1 дол.; Д. Гринців 1 дол.; А. Ганчарик 1 дол.; Т. Волчанський 1 дол.; Гр. Буряк 1 дол.; о. Гр. Грицай 1 дол.; Т. Рибак 1 дол.

Д. Пасічник.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

Дівчата українським інвалідам

Клюб Українських Дівчат переслав до Обеднання $15 з призначенням для інвалідів у Старім Краю.

П О Д Я К А.

Я, нижче підписаний, висловлюю щиру подяку Головному Урядови Українського Народного Союза за скоре виплачення мені посмертного по моїй дружині Софії Андрусишин.

Також дякую Товариству „Січ", відділ 282 УНС, за допомогу з товариської каси в розмірі 100 долярів і кличу Українцв міста Сиракюз до вступу в члени цього Товариства, котре є найсильнішим в нашій місцевости, що робить не лише роботу серед своїх членів, але й загально-національну та патріотичну.

Теодор Андрусишин,
Сиракюз, Н. Й.

Учитель: Що, бжола тебе вжалила? А де?

Ученик: Того не можу сказати.

Учитель: То сідай!

Ученик: Коли також не можу, проша пана професора!

—o—

На залізниці подорожний не міг виказатися тікетом. Кондуктор казав йому висісти.

— Алеж пане, за дурний тікет, що іншого колиб я їхав зайцем у цепеліні!

В. Будзиновський.

ЗАВІЩАННЄ.

Оповіданне.

(3,

Як не винен?! — Синюк аж скрикнув. — Хіба жартуєте. Бо не вірю, що ви забули. Я винен вам трицять ґульденів і найдалі за місяць віддам.

Кажу вам. ви мені вже нічого не винні. Ви були винні, але коли ви не звертали грошей, хоч час вже давно минув, я ваш довг до мене продав Дудьови. Гроші були мені зараз потрібні, отже я продав. Товару вам більше не дам, бо ви кредиту у мене вже не маєте.

Синюк пішов до шинку. Випивши добру порцію, поступив до другого купця. І у сего почув тесаме. І сей свою вірительність продав Дудьови. Синюк зрозумів, до чого воно йде. Він знав Дудя, Дудьо знав Клобуки і його крамницю. Його довги скуповував на те, щоби пустити на ліцитацію хату і самому у ній засісти з крамом. Свідомість такої небезпеки витверезила Синюка. Віс знов став думати про свою будучність. Думаючи про те, що йому тепер діяти, підсміхався. Нарешті, вже доходячи до села. гукнув сам до себе:

— Або, або! Або роздобуду великі кредити. і стану на ноги і дістану вдовицю, або піду з торбами...

Вернувши до хати, Синюк стягнув з полиці фляшку і горівку вилляв за поріг. Пару днів сидів у крамници і випродував решту краму. В селі мав пару довжників, яким давав товар на кредит. Пішов від одного до одного і ті вірительности постягав. Се легко пішло, бо суми були невеликі. Як з ким балакав, то постогнував і йойкав. Нарікав на нудоту і болі в животі, кажучи, що то мабуть смертельний рак. Коли вже постягав свої гроші, поклався до ліжка і післав по лікаря. Лікар оглянув його, обслухав, обстукав, і каже:

— Якась чудна хороба, бо я нічого не знайшов. Я гадав би, що ви здоровісінькі, що ніколи не вмрете.

Синюк сів і каже:

— Вмру, пане доктор. Вмру, як ви мені не поможете.

— Якби я знав, що вам хибує, то може поміг би.

— Я вам скажу, що мені хибує. Мені хибує кредит. Як не поможете мені, то вмру, бо повішуся.

Лікар аж підскочив і випулив на Синюка баньки. Аж по хвили, відступаючи від пацієнта, неначеби боявся. щоби цей до нього не скочив, сказав:

— Тепер я вже знаю, що вам хибує. У вас не всі дома; у вашій голові безладдя. На се я вам не поможу, бо я не спеціяліст від умових недуг. Найліпше було би, як би ви поїхали до шпиталя для хорих на нерви. Такий шпиталь є в Кульпаркові коло Львова.

— Мені і Кульпарків непотрібний. Як схочете, то й ви поможете мені. Кажете, що ви не спеціяліст від моеї недуги. Я вас навчу. Слухайте! Як вийдете з хати, то обступлять вас мої сусіди і будуть питати, що мені хибує. Ви лиш махніть рукою і скажіть, що мої години вже почислені, бо ніяка медицина не поможе мені. Як вернете до міста, попросіть нотаря, щоби приїхав до мене, бо хочу зробити завіщанне.

Синюк сягнув рукою під подушку, виймив пару ґульденів і дав їх лікареви. Сей подивився, кілько, всипав у кишеню, сказав „бувайте здорові" і вийшов. Синюк гукнув за ним:

— А не забудьте прислати нотаря.

Перед хатою було так, як Синюк сказав лікареви. Лікаря окружила купа цікавих. Між ними була й сусідка вдовиця. Вона перша забалакала:

— Що йому, пане доктор? Хлоп, як дуб ще вчора бігав по селу, хоч постогнував і нарікав на якісь болі.

Лікар зразу не знав, що відповісти. Подумав і сказав правду.

— На його хоробу в аптиці нема медицини. Завтра до нього приїде нотар.

— Та чого нотар? — спитав якийсь сваток.

— Списати завіщанне.

Вдовиця розсміялася і каже:

— Завіщанне? Якіж у нього маетки, що аж нотар приїде? Має лиш сю хатчину. Їй нотар не потрібний. Синюк такий задовжений, що його відумерщину і без нотаря возьмуть жиди.

Лікар відїхав. По селу розійшлася чутка, що крамар вмирає, та що приїде нотар списати завіщанне. Всі були цікаві, що Синюк має записати і кому запише. Неодин сміявся, кажучи, що на кого має злість, запише йому свої довги і порожні фляшки з горівки, щоби за таку відумерщину платив спадкову, чи переносну таксу.

На другий день приїхав нотар. Синюк запросив на свідків війта і сусідку вдовицю. Свідки прийшли, але не самі. Ціле село хотіло чути, що Синюк буде класти до завіщання. Хата виповнилася людьми, ще й перед хатою стояли ті, що не годні були впхатися до середини. Нотар поклав на столі папір, атрамент і перо, заклав окуляри і промовив:

— Пане Синюк, зачинайте. Я ще не буду списувати, бо люде звичайно розказують недоладно і забагато. В завіщанню все мусить бути коротко, хоч докладно. Пункт за пунктом. Вперід розкажіть мені так, що ви хотіли би, щоби по вашій смерти сталося з вашим маетком. Розкажіть, які маете недвижимости, движимости, вірительности, довги. Потому скажете, що з усім тим має статися. Потому як вже розкажете, я спишу пункт за пунктом. Свідки, слухайте!

(Дальше буде).

МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

КОГУС, Н. Й.

З Листопадового Свята на інвалідів.

Святкуючи память Першого Листопада, память відродження нашого народа, як кождого так і сего року, наша українська громада не забула за тих, що в боротьбі з наїздником потратили здоровля, або остали каліками. Збірку на їх допомогу переведено заходом Українського Американського Горожанського Клюбу.

Зложили слідуючі: З панахиди в церкві $14.77; Укр.-Ам. Гор. Клюб $10.00; о. І. Шуховський $4.00; по $2.00: Д. Марцінюк, І. Зазуляк, П. Ракочий; по $1.00: І. Барна, І. Столяр, О. Мазуля, П. Кобаса, К. Сеньчук, І. Роман, Ст. Кобаса, Ю. Гончарик, П. Ґуреш, С. Палка, Г. Бабяк, В. Валько, П. Жмуд, М. Михайляк, В. Кульчицький, О. Лесняк, І. Гаврон, А. Ґеля, М. Апостол, М. Чубак, А. Ґлушко, І. Дзямба (з УГА), Й. Дзямба, Т. Ґрацонь, Д. Зальопаний, L. Недільський, С. Фіялка, М. Говікович, Д. Мричко, М. Барабаш, М. Рогожинський, Д. Орищак, Гр. Базар, М. Галашин, М. Прейзнер, М. Мазурик, З. Содомора, І. Кречковський, Й. Кучма, Й. Лозинський, М. Барабан, Н. Прейзнер, І. Коба, І. Колосовський, Афт. Афінович, В. Хамуляк, В. Партак, Гр. Недільський, А. Мазурик, Ю. Мазуркевич, К. Вареница, Н. Заблоцький, А. Афінович, Й. Гринчишин, В. Поврозник, С. Каспер, В. Сташко, С. Просіцький, Н. Дубає, Н. Муляр, В. Коник, К. Коник, В. Любянецький, М. Афінович, В. Станько, Л. Стокман, Н. Назарко; по 50 цнт.: А. Бабяк, М. Курилка, Афт. Костик, І. Кованський, П. Гетьман, Й. Ґабреля, С. Ґлушко, Т. Сорока, С. Лучковець, П. Вершигора, І. Ґлушко, Г. Габура, Г. Ґраванська, Л. Ялдош, П. Дзямба, М. Копча, П. Задра, М. Цілінський, І. Бобрівець, О. Малик, М. Хамуляк, С. Міруцький, В. Дерлиця, А. Ґудзик, П. Баюс; по 25 цнт.: Е. Михайляк, М. Костик, П. Шведа, Г. Федорчак, І. Налисник, А. Палка.

Разом зібрано $115.77, які вислано до Обєднання і призначено по половині на інвалідів і на боєвий фонд.

Збіркою занялись: Онуфрій Лесняк, Андрій Бабяк, Андрій Мазурик, Гр. Недільський, Кирило Вареница і Василь Поврозник.

Д. Зальопаний.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.